

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

РЕЦЕНЗИЯ

от **проф. Нено Павлов**, д-р на икономическите науки
Международно висше бизнес училище
Професионално направление 3.8. „Икономика“

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по ПН 3.8. „Икономика“, научна специалност „Финанси, парично обращение, кредит, застраховка (Застраховане)“

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Финанси“ на Финансово-счетоводен факултет при УНСС, съгласно Решение на АС №4/28.06.2023г. и публикуван в Д.В., бр. 70 от 15.08.2023 г. Участвам в състава на Научното жури по конкурса съгласно Заповед № 2646/13.10.2023 г. на Зам. ректора на УНСС доц. д.ик.н. Михаил Мусов.

В конкурсната процедура за „доцент“ участва единствен кандидат **гл. ас. д-р Цветелина Янакиева Андреева**, катедра „Финанси“ при УНСС.

2. Информация за кандидатите в конкурса

Д-р Андреева е родена в гр. София, където завършва Първа английска гимназия 1997 г. Придобива висше образование ОКС „бакалавър“ в УНСС по специалността „МИО“ (1997-1999 г.) и ОКС „магистър“ по специалността „Икономика“ в Саарландски университет, Германия (1999-2003 г.). От 2010 г. притежава докторска степен по научна специалност 05.02.16. „Икономика и организация на труда“ с дисертационен труд на тема „Управление на риска на застрахователното дружество“ (Диплома №34672/28.12.2010 г.).

Д-р Андреева е преподавател в катедра „Финанси“ при УНСС от 2009 г., първоначално като хоноруван преподавател (2009-2015 г.), редовен асистент (2015 - 2017 г.). От 2017 година до момента заема академичната длъжност главен асистент към катедрата. В хода на кариерното развитие придобива практически опит на позициите консултант в Германско-българска индустриално-търговска камара (2003-2004 г.), мениджър продажби и съдружник на „Зенит БЗПД“ ООД, София (2003-2008 г.), мениджър „Банкови и лизингови брокери“, началник на отдел „Бизнес архитектура и проекти за мрежата“ в Централно управление на ДЗИ-ЕАД (от 2008г. до момента), експерт към Фондация „Отговорни към риска“, член на Факултетен съвет.

Членува в АЗББ и Асоциацията на преподавателите по икономика и управление в индустрията. Специализира в Munich Re, Германия, KBC Insurance College, Европейския център за обучение SEFES при МВР и др.

Притежава специализирани компютърни умения за професионално ползване на работни общофункционални софтуерни продукти, организационни и комуникационни

умения, висока чуждоезикова култура за писмено и говоримо ползване на английски и немски езици, богат опит за работа в интердисциплинарни и международни експертни работни екипи, консултант по проблеми на застрахователните брокери.

Научните интереси на д-р Андреева са главно в тематичните направления застрахователен пазар, управление на риска, корпоративен мениджмънт и регулации на ЕС, продуктови и дигитални трансформации в застраховането.

Кратката биографична справка представя кандидата като **безспорен и действителен академичен преподавател с опит и изразени кариерни ориентири и изследователски компетентности в професионалното направление на обявената конкурсна процедура.**

Депозиранията научна продукция и пакета от официални документи са законосъобразно оформени, за целите на оценяването и вземането на решение по процедурата за избор на кандидата да заеме по трудово правоотношение длъжността „доцент“. По обявената процедура не съм установил формални пропуски и неизпълнение на нормативните академични правила.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

От представената информация в „Картата за изпълнение на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в УНСС се установява, че кандидатът преизпълнява минималните количествени изисквания: по раздел I - при изискуеми 400 т. изпълнението е 495 т. (респ. на 124%), а по раздел II - при изискуеми 320 т. кандидатът има 524 т. (изпълнение 164%). Изискуемият общ минимален брой точки за разделите I и II е 720 т., а кандидатът отчита общо 1019 т., с което преизпълнява на 142% минималните **количествени изисквания** на Университета.

Д-р Андреева напълно изпълнява и нормативно определените качествени изисквания на Университета (съдържащи се в точки 1, 2, 3 и 4), с което се доказва притежаваната висока степен на подготвеност и компетентност на кандидата в областта на академичните дейности като преподавател и изследовател, в рамките обявената конкурсна длъжност. За всичко това свидетелства Решението на Съвета по хабилизация на УНСС (Протокол № 6/05.2023 г.), където в заключението се отбелязва, че кандидатурата на д-р Цветелина Андреева *„съответства на количествените и качествените изисквания, приети от АС“*. Той дава положително становище за потенциалния кандидат в конкурса и *„...предлага на катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет да инициира обявяването на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в УНСС.*

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Към 3 октомври 2023 г. д-р Андреева е придобила общо 7 год. и 10 месеца преподавателски стаж, от които 5 год. и 9 месеца като гл. асистент в УНСС (при изискуеми две академични години). Тя упражнява достатъчна по обем аудиторна и извънаудиторна учебно-педагогическа заетост в редовна и дистанционна форма на обучение (лекции и упражнения) при ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“ по учебните дисциплини „Теория на застраховането“ и „Застраховане“.

В съответствие с представената справка от Дирекция „Учебна дейност“ през последните шест поредни учебни години от 2017-2018 г. до 2022-2023 г., д-р Андреева реализира общо 1306 учебни часа, съответно 430 академични часа лекции и 876

академични часа упражнения, от които на английски език 200 часа лекции и 210 часа упражнения.

Кандидатът за „доцент“ е съавтор и научен редактор на академичен учебник „Застраховане (принципи и практика)“, Изд-во УНСС, С., 2023г. в две части с общ обем 518 стр., рецензиран от трима разпознаваеми и утвърдени хабилитирани преподаватели. Разработва нови учебни програми по дисциплината „Застраховане“ за ОКС Бакалавър за обучение на студенти във финансови и нефинансови специалности. Активно участва в консултиране, сертификация и обучение на застрахователни брокери на корпоративно ниво и пазара по разработени учебни програми, съгласно стандартите на КФН, както и в 7 организационни комитети на международни научни конференции, в провеждането на редица кръгли маси и webinar-и.

Заключителната ми оценка е, че академичната компетентност и практическия опит в средите на бизнеса на кандидата, като академичен преподавател, автор на лекционни курсове, учебни програми, учебни помагала, активни методи на обучение и разработването на проекти, **напълно съответства на спецификата и изискванията на научната специалност на конкурса за заемането на академичната длъжност „доцент“ по застраховане.**

5. Обща характеристика на представените научни трудове

5.1. Обемна структура на научните публикации

Оценяваната научноизследователска дейност на д-р Андреева по конкурсната процедура в периода 2017-2023 г. обхваща общо 18 публикации от различни научни жанрове, отговарящи на научната специалност и действащите академични стандарти в университета и нормативната уредба в страната.

В структурно отношение те включват: **монографии** – 3 бр. (16,7%), една от които е хабилитационен труд и една в съавторство; **студия** – 1 бр. (5,6%); **статии** - 7 бр. (38,9%), от които една в Scopus; **научни доклади** – 6 бр. (33,2%); **учебник** – 1 бр. (5,6%) в съавторство.

Повечето публикации - 16 бр. (88,88%) са самостоятелно разработени, с изключение на една колективна монография и един учебник, за които има информация за разпределението, съответно в съдържанието и предговора. Езикът, на който са отпечатани повечето от публикациите е български език – 12 бр. (66,7%) и английски език – 6 бр. (33,33%), една от които в Scopus.

Монографиите, студията и статиите са публикувани в академични издателства и специализирани списания с репутация, а научните доклади в тематични научни сборници с редколегии. Те са презентирани на 6 престижни, национални и международни научни конференции, на една от които авторът е член на организационния комитет.

Тематично оценяваните публикации обхващат класическите теоретични и приложни направления на научната специалност: застрахователни пазари - политики, регулации, конкуренция, продуктови стратегии на компаниите в бранша имуществено застраховане, отговорности и други при търсенето на пазара; управление на застрахователните операции и политиките на управление на подписваческите дейности, включително по съзастраховане и презастраховане; нормативната рамка на националния пазар и регулациите на ЕС – закони, регламенти и директиви, въздействащи на технологията на застрахователните операции, с акцент дистрибуция

на застрахователните продукти в общото застраховане и защита интересите на застрахованите; дигиталните трансформации в духа на бизнес стратегията на застрахователния пазар – политики, ефекти, връзки с животозастраховането, респ. онлайн продажби на застрахователни продукти в животозастраховането и дигитално завеждане на щетите в автомобилното застраховане на локалния пазар; доходност на застрахователните операции на българския общозастрахователен пазар, с акцент параметрите и насоките за оценяването ѝ; рискът и видовете рискове в застраховането; методите за управление на риска на ниво застрахователна компания, с приложимост в практиката чрез политиките на превенция, неговото прехвърляне и ефективен контрол върху щетите; карго застраховане и видове сделки „Инкотърмс“ за застрахователна защита на видовете транспорт и товари; финансов мениджмънт и контролинг, с цел финансова стабилност за устойчиво развитие на застрахователния бизнес, в контекста на доходността. Извършените научни изследвания подпомагат кандидата в разработването и преподаването на учебни дисциплини в същите тематични направления по адекватни учебни програми, разработени за УНСС на български и английски език.

Д-р Андреева взема участие като член на експертни екипи в реализацията на два университетски и един национален изследователски **проекти**.

Представената аналитична информация за научно-изследователската дейност, включваща научни и научно-приложни разработки е доказателство за коректно публично оповестяване от автора на изследователските резултати по специалността на конкурса пред научната общност в страната и международно ниво. В своята цялост те **покриват изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ за заемането на академичната длъжност „доцент“**.

5.2. Съдържателна характеристика на хабилитационния труд като обект на самостоятелно рецензиране

При оценяването на компетентността на кандидата за заемане на академичната длъжност „доцент“, съгласно чл. 24, ал. 1, т. 3 от ЗРАСРБ особена тежест се придава на хабилитационния труд. Кандидатът предлага публикувано монографично издание с рецензенти на тема „Управление на застрахователните операции“, ISBN 978-619-232-721-7, Издателски комплекс - УНСС, С., 2023 г., в обем на 131 компютърни страници, включващи: кратък терминологичен речник - 4 стр., въведение - 2 стр., три глави общо 129 стр., заключение – 1 стр., ползвана литература – 2 стр., съдържаща 7 произведения на кирилица и 12 на латиница.

Приемам представената монография за завършен научен продукт с конкретни резултати за управленската практика в областта на застраховането, имащи характер на научни и научно-приложни приноси.

Авторовата **изследователска теза** е да се докаже, че управлението на застрахователните операции може да се оптимизира чрез адекватното съчетаване на традиционните и съвременните управленски подходи и средства за тяхното ефективно обвързване с доходността на компанията. За целта, от една страна, се извеждат управленските подходи и методи за управление на застрахователните операции, а от друга страна, конкретизират и обосновават параметрите и критериите за оценка на доходността на застрахователните операции, придружена със задълбочен анализ на доходността на българския общозастрахователен пазар през периода 2019-2021 г. В

този контекст е изграден авторовият аналитичен преглед на опитите и практиките за приложение в страната на управленски подходи и решения в правната рамка на застрахователния пазар и регулациите на ЕС, с цел повишаване на доходите и гаранцията на поетите отговорности при настъпили покрити застрахователни рискове.

В рамките на направеното обхвато и задълбочено ретроспективно монографично изследване се обосновават авторските оценки на: а/ съществените управленски аспекти на застрахователните дейности и операции в общозастрахователната компания, като подписваческа дейност, селекцията на обектите и предлаганото покритие, влияещи върху финансовите резултати на дейността; б/ прилаганите корпоративни стратегии от застрахователите, като водещ инструмент за развитието на бизнеса; в/ системата за управление на продажбите и дистрибуционните канали; г/ начина на управление на щетите в дружеството; д/ връзките между управлението на застрахователните операции и доходността в посока на корпоративната финансова стабилност.

Изследователските цели и задачи се изпълняват на база използваната специализирана литература, теоретико-методологическа и емпирична информация, съобразени с възприетите ограничителни условия описани във въведението на монографията.

По отношение на научните и научно-приложни приноси в *хабилитационния труд* бих акцентирал върху:

Първо, проучването, доразвитието и обогатяването в съдържателен аспект на знанието за управлението на застрахователните операции, за тяхната специфика, комплексност и системност. Опитът за оценка на въведената правна рамка на националния пазар с ключовите промени в основните закони, регламенти и директиви, регулиращи на застрахователния пазар и промените в застрахователните операции.

Второ, разработването и апробирането на методически решения и инструментариум за управление на застрахователните операции, съобразно особеностите на застрахователните компании, етапността и стъпките на управлението.

Трето, идентифицирането, разпознаването и осмислянето на съвременните многообразни проблеми и предизвикателства пред застрахователните компании, подкрепени с доказателствени факти относно отражението им върху доходността, сред които доминира презастрахователният процес, с ключовата си роля в управлението на застрахователните операции и трансферът на риска, на база оптималния избор на презастрахователната форма и презастрахователите, промяната в резервите по щети, увеличението на премията, ефективното управление на капитала, вътрешният контрол, инфлацията и други.

Четвърто, направеният обхвато и дълбочинен анализ на основните параметри на доходността: приходите, разходите, разумното заделяне на резерви, резултатите от презастраховането, инвестициите и размерът на оперативните разноски. Авторската препоръка е в посока на подобряване управлението на подписваческите операции, прехвърлянето на риска чрез презастрахователни операции и съзастраховането, като се търсят възможности за неговото по-разширено прилагане в практиката.

Пето, доказването на необходимостта управлението на риска пред инвестиционния процес максимално да отразява работната стратегия за риска, управлението на активи и пасиви, както и потенциала за поемане на риск, в контекста на защитата на платежоспособността.

Всичко това доказва, че монографичният труд на д-р Андреева е **цялостно и**

завършено изследване, посветено на конкретно формулиран икономически значим проблем, с научна и научно-приложна актуалност. С нужната компетентност и академичен поглед, задълбоченост, теоретична и научно-емпирична аргументираност са формулирани съответните изводи и обобщения, методически и практически решения, с цел повишаване доходността, устойчивостта и финансовата стабилност на общозастрахователната компания. Кръгът на потенциалните адресати и заинтересовани страни на изследването се отнася до корпоративните структури на застрахователния бизнес, регулаторните и контролните органи, бизнес експертите и академичните институции.

5.3. Оценка на научните и научно-приложни приноси извън хабилитационния труд

В публикациите извън хабилитационния труд (монографии, студия, научни статии и доклади), кандидатът за „доцент“ надгражда и допълва обхватната научно-изследователска област, задълбочено проучва актуални научно-теоретични концепции, процеси и решения в практиката, дава отговор на научно-приложни въпроси в областта на застрахователния пазар и неговите динамични трансформации като: особеностите на рисковете и методите за тяхното управление в застраховането; карго застраховането и системата „Инкотърмс“ със съответните градивни препоръки; застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и системата „Бонус-малус“; дигиталният маркетинг и финансовият мениджмънт.

Тук бих обобщил, оценил и открил следните от тях, имащи характер на приноси резултати с научен и практико-приложен характер:

Първо, заслужава внимание систематизираната концепция за управление на риска на застрахователната компания, на основата на авторовото обогатено съдържание на риска в аспекта на агрегатния риск, както и концепцията за управление на катастрофичните рискове чрез застраховане, презастраховане и застрахователни пулове.

Второ, разработената и предложена методическа схема за управление на риска на застрахователната компания, предлагаща комплексност и адаптиране на методите към особеностите на застрахователя, с цел облекчаване на тяхната приложимост в процеса на управление на риска.

Трето, апробирането на методика за анкетно проучване прилагането на методите за управление на риска в общозастрахователната компания по нива на изследване – застраховател и застраховка „Автокасско“.

Четвърто, предложеният аналитичен инструментариум за изследване на практическата приложимост на трите базови институтски карго клаузи по видове товари и транспорт, с подходящото използване на видовете сделки „Инкотърмс“, подкрепени с конкретни, аргументирани авторови препоръки за практиката.

Пето, научен интерес представлява емпирично доказаното авторово становище в колективната монография за широки дигитални трансформации в застрахователните компании и механизмите за функциониране на дигиталния маркетинг.

Шесто, с важна стратегическа насоченост са изследваната и оценена значимост на фондовете и резервите за финансова стабилност и факторите за устойчивост на застрахователната компания. Приносен характер имат направените обобщения и

констатации за значимостта на финансовия мениджмънт и контролингът в развитието на застрахователните дружества.

Считам, че анализиранияте резултати от изследванията са доказателство за академичното ниво на познаване от кандидата на специализираната литература, понятийния апарат, актуалните информационни източници и изследователските постижения в научната специалност, на прилаганите стратегически и нормативни документи, регулации и практики в тематичните направления на конкурса.

Приемам за обективно отразяваща изследователските резултати документираната авторова Справка за приносите в цялостната изследователска дейност.

Към датата на изготвяне на рецензията не са налични доказателства, установени по законово определения ред за плагиатство в научните публикации на кандидата.

В порядъка на обобщение на оценъчния анализ, считам, че в своята цялост, представената научна продукция със своите количествени и качествени характеристики, дълбочинност и методологическа обосновааност на анализите, научно-теоретично равнище и приложимост на идеите и препоръките към практиката са доказателство за научно изграден, активен и високостепенен към себе си преподавател и изследовател, **изпълняващ изискванията на чл. 24 на ЗРАСРБ за заемането на академичната длъжност „доцент“**.

Критични бележки и препоръки

В представените научни и научно-приложни трудове за участие в конкурса не съм открил съществени слабости, нямам критични бележки, които да променят заключителното ми становище относно участието на кандидата в конкурса. Бих си позволил да препоръчам тенденцията в бъдеще към комплексност и интердисциплинарна насоченост на изследванията в областта на силно специализирания сектор застраховане, пряко свързани с интердисциплинарния подход към съвременното обучение и подготовка на застрахователи с висше образование.

Заключение

Подробното ми запознаване с кариерното развитие, съответствието на представените конкурсни учебни материали и научни публикации, анализът на тяхната актуалност, съдържателност, значимост и приносни постижения са основание да потвърдя своята положителна оценка и да предложа на почитаемите членове на Научното жури, *д-р Цветелина Янакиева Андреева* да бъде избрана за заемането на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление „Икономика“, научна специалност „Финанси, парично обращение, кредит, застраховка“ (Застраховане)“, научна област 3 „Социални, стопански и правни науки“ за нуждите на УНСС.

София, 15.11.2023 г.

Подпис: /п/.....

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

REVIEW

by Prof. **Neno Pavlov**, PhD
International Business school
Professional field 3.8. „Economics“

Regarding: competition for the academic position of Associate Professor in the professional field 3.8. „Economics“, scientific specialty „Finance, money circulation, credit and insurance (insurance)“

1. Information about the competition

The competition has been announced for the needs of the Department of Finance, Faculty of Finance and Accounting at UNWE according to Decision of the AC №4/28.06.2023 and published at State Newspaper, Nr. 70 from 15.08.2023. I am part of the scientific jury for the competition according to Order №2646 / 13.10.2023 of the Deputy Rector of UNWE Assoc. Prof. Mihail Musov, PhD.

The only candidate in the competition is **Ch. Asst. Tzvetelina Ianakieva Andreeva**, PhD, Department of Finance at the UNWE.

2. Information about the candidate in the competition

Andreeva, PhD was born in the city of Sofia, where she graduated the First English High School in 1997. She obtained a bachelor's degree from UNWE in the specialty "International economic relations" (1997-1999) and a master's degree in "Economics" from Saarland University, Germany (1999-2003). Since 2010, she holds a doctorate in a scientific specialty 05.02.16. "Economics and Organization of Labor" with a dissertation on "Risk Management of the Insurance Company" (Diploma No. 34672/28.12.2010).

Andreeva, PhD has been a lecturer in the Department of Finance at UNWE since 2009, initially as a part-time lecturer (2009-2015), full-time assistant (2015-2017). Since 2017 she holds the academic position of chief assistant at the department. In the course of the career development, she acquired practical experience in the positions of consultant in the German-Bulgarian Chamber of Industry and Commerce (2003-2004), sales manager and partner at "Zenit BZPD" Ltd., Sofia (2003-2008), manager of "Bank and leasing brokers", head of "Business Architecture and Projects for the Network" in the Head Office of DZI Jsc. (since 2008 until now), expert at the "Responsible to Risk" Foundation, member of the Faculty Council.

A member of the Association of the Insurance Brokers in Bulgaria and the Association of Teachers of Economics and Management in Industry. She has specialized at Munich Re, Germany, KBC Insurance College, European Training Center CEFEC at the Ministry of Foreign Affairs, etc.

Possesses specialized computer skills for professional use of work general-purpose software products, organizational and communication skills, high foreign language culture for written and spoken use of English and German languages, extensive experience of working in interdisciplinary and international expert work teams, consultant on issues of insurance brokers.

Andreeva's research interests are mainly in the thematic areas of insurance market, risk management, corporate management and EU regulations, product and digital transformations in insurance.

The brief biographical reference presents the candidate as an **undisputed and effective academic teacher with experience and expressed career orientations and research competences in the professional direction of the announced competition procedure.**

The deposited scientific production and the package of official documents are legally formed, for the purposes of evaluation and decision-making according to the procedure for selecting the candidate to occupy the position of "associate professor" under employment law. According to the announced procedure, I have not found any formal omissions or non-fulfillment of the normative academic rules.

3. Satisfaction of the requirement for occupying the academic position

From the information presented in the "Card for the fulfillment of the quantitative requirements for occupying the academic position of "associate professor" at UNWE" it is established that the candidate exceeds the minimum quantitative requirements: according to section I - for the required 400 points, the performance is 495 points (resp. of 124%), and under section II - with the required 320 points, the candidate has 524 points (performance 164%). The required total minimum number of points for sections I and II is 720 points, and the candidate reports a total of 1019 points, which exceeds the University's minimum quantitative requirements by 142%.

Andreeva, PhD also fully fulfills the normatively defined quality requirements of the University (contained in points 1, 2, 3 and 4), which proves the candidate's high degree of preparedness and competence in the field of academic activities as a teacher and researcher within the announced competitive position. All this is evidenced by the Decision of the Habilitation Council of the UNWE (Protocol № 6/05.2023), where in the conclusion it is noted that the candidacy of Tzvetelina Andreeva, PhD *"corresponds to the quantitative and qualitative requirements accepted by the AC"*. It gives a positive opinion about the potential candidate in the competition and "...suggests the Department of Finance, Faculty of Finance and Accounting to initiate the announcement of a competition for the academic position of Associate Professor at UNWE".

4. Evaluation of the scientific teaching activity

As of October 3, 2023, Andreeva, PhD has acquired a total of 7 years and 10 months of teaching experience, of which 5 years and 9 months as chief assistant at UNWE (by two academic years required). She carries out a sufficient volume of classroom and non-auditory educational and pedagogical employment in regular and remote form of training (lectures and seminars) at "Bachelor" and "Master" programs in the academic disciplines "Theory of Insurance" and "Insurance".

In accordance with the report presented by the "Educational Activity" Directorate, during the last six consecutive academic years from 2017-2018 to 2022-2023 Andreeva, PhD realized a total of 1 306 study hours, respectively 430 academic hours of lectures and 876 academic hours of seminars, of which in English 200 hours of lectures and 210 hours of seminars.

The candidate for "associate professor" is a co-author and scientific editor of the academic textbook "Insurance (principles and practice)", UNWE Publishing House, S., 2023, in two parts with a total volume of 518 pages, peer-reviewed by three recognizable and established habilitated teachers. Develops new programs in the discipline "Insurance" in Bachelor degree for training students in financial and non-financial specialties. Actively participates in consulting, certification and training of insurance brokers at the corporate level and the market according to developed training programs, according to the standards of the Financial Supervision Authority, as well as in 7 organizing committees of international scientific conferences, in conducting a number of round tables and webinars.

My final assessment is that the applicant's academic competence and practical experience in business environments, such as an academic teacher, author of lecture courses, programs, teaching aids, active learning methods and project development, **fully correspond to the specifics and requirements of the scientific specialty of the competition for the occupation of the academic position "associate professor" in insurance.**

5. General characteristics of the presented scientific works

5.1. Volume structure of the scientific publications

The evaluated scientific research activity of Andreeva, PhD under the competition procedure in the period 2017-2023 covers a total of 18 publications from various scientific genres, corresponding to the scientific specialty and the current academic standards in the university and the regulatory framework in the country.

Structurally, they include: **monographs** – 3 (16.7%), one of which is a habilitation thesis and one co-authored; **study** - 1 (5.6%); **articles** - 7 (38.9%), of which one in Scopus; **scientific papers** – 6 (33.2%); **textbook** – 1 (5.6%) co-authored.

Most publications - 16 (88.88%) were independently developed, with the exception of one collective monograph and one textbook, for which there is distribution information, respectively in the table of content and the preface. The language in which most of the publications are printed is Bulgarian - 12 (66.7%) and English language – 6 (33.33%), one of which in Scopus.

Monographs, study and articles are published in academic publishing houses and specialized journals with a reputation, and scientific reports in thematic scientific collections with editorial boards. They have been presented at 6 prestigious, national and international scientific conferences, at one of which the author is a member of the organizing committee.

Thematically evaluated publications cover the classical theoretical and applied directions of the scientific specialty: insurance markets - policies, regulations, competition, product strategies of companies in the property insurance, liabilities and others in market research; management of insurance operations and management policies of underwriting activities, including co-insurance and reinsurance; the regulatory framework of the national market and EU regulations - laws, regulations and directives affecting the technology of insurance operations, with an emphasis on distribution of insurance products in general insurance and protection of the interests of the insured; digital transformations in the spirit of

the business strategy of the insurance market - policies, effects, connections with life insurance, resp. online sales of insurance products in life insurance and digital filing of claims in motor insurance in the local market; profitability of insurance operations on the Bulgarian non-life insurance market, with an emphasis on the parameters and guidelines for its assessment; the risk and types of risks in insurance; the methods of risk management at the level of an insurance company, with applicability in practice through the policies of prevention, its transfer and effective damage control; cargo insurance and types of "Incoterms" transactions for insurance protection of types of transport and cargo; financial management and controlling, with the aim of financial stability for sustainable development of the insurance business, in the context of profitability. The scientific research carried out supports the candidate in the development and teaching of study disciplines in the same thematic directions according to adequate programs developed for the UNWE in Bulgarian and English.

Andreeva, PhD takes part as a member of expert teams in the realization of two university and one national research **projects**.

The presented analytical information about the research activity, including scientific and scientific-applied developments, is proof of correct public disclosure by the author of the research results in the specialty of the competition to the scientific community in the country and internationally. In their entirety, **they meet the requirements of LDAPRB and ADASRB for the occupation of the academic position "associate professor"**.

5.2. Content characteristic of the habilitation work as an object of separate review

When assessing the competence of the candidate for the academic position "associate professor", according to Art. 24, para. 1, item 3 of the LDAPRB special weight is given to the habilitation work. The candidate offers a published monographic edition with reviewers on the topic "Management of insurance operations", ISBN 978-619-232-721-7, Publishing complex - UNWE, S., 2023, in a volume of 131 computer pages, including: a short glossary - 4 pages, introduction - 2 pages, three chapters in total 129 pages, conclusion - 1 page, references - 2 pages, containing 7 works in Cyrillic and 12 in Latin.

I accept the presented monograph as a finished scientific product with concrete results for the management practice in the field of insurance, having the character of scientific and scientific-applied contributions.

The author's **research thesis** is to prove that the management of insurance operations can be optimized through the adequate combination of traditional and modern management approaches and means for their effective connection with the profitability of the company. For this purpose, on the one hand, management approaches and methods for managing insurance operations are derived, and on the other hand, the parameters and criteria for assessing the profitability of insurance operations are specify and justify, accompanied by a thorough analysis of the profitability of the Bulgarian non-life insurance market during the period 2019-2021. In this context, the author's analytical review of the attempts and practices of application in the country of management approaches and decisions in the legal framework of the insurance market and EU regulations was built, with the aim of increasing income and the guarantee of assumed responsibilities regarding covered insurance risks.

Within the scope of the comprehensive and in-depth retrospective monographic study, the author's assessments are substantiated. Such are the assessments of: a/ the essential

management aspects of the insurance activities and operations in the general insurance company, such as underwriting activity, the selection of objects and the offered coverage, affecting the financial results of the activity; b/ the corporate strategies implemented by insurers, as a leading tool for business development; c/ the system for managing sales and the distribution channels; d/ the way of managing claims in the company; e/ the links between the management of insurance operations and profitability in the direction of corporate financial stability.

The research goals and tasks are carried out on the basis of the used specialized literature, theoretical-methodological and empirical information, in accordance with the accepted restrictive conditions described in the introduction of the monograph.

Regarding the scientific and scientific-applied contributions in the *habilitation thesis*, I would emphasize on:

First, the research, further development and enrichment in a substantive aspect of knowledge about the management of insurance operations, about their specificity, complexity and systematicity. The attempt to assess the legal framework introduced in the national market with the key changes in the main laws, regulations and directives regulating the insurance market and changes in insurance operations.

Second, the development and testing of methodological solutions and tools for managing insurance operations, according to the characteristics of insurance companies, the phasing and steps of management.

Third, the identification, recognition and understanding of today's diverse problems and challenges facing insurance companies, supported by evident facts about their impact on profitability, dominated by the reinsurance process, with its key role in the management of insurance operations and the transfer of risk, based on the optimal choice of reinsurance form and reinsurers, the change in claims reserves, the premium increase, the effective capital management, the internal control, inflation and others.

Fourth, the comprehensive and in-depth analysis of the main parameters of profitability: income, expenses, reasonable allocation of reserves, results of reinsurance, investments and the amount of operating expenses. The author's recommendation is in the direction of improving the management of underwriting operations, the transfer of risk through reinsurance operations and co-insurance, looking for opportunities for its wider application in practice.

Fifth, proving the need for the risk management of the investment process to reflect as much as possible the working strategy for risk, the management of assets and liabilities, as well as the potential for risk taking, in the context of the protection of solvency.

All this proves that Andreeva's monographic work is a **whole and complete study, dedicated to a specifically formulated economically significant problem, with scientific and scientific-applied relevance**. With the necessary competence and academic view, thoroughness, theoretical and scientific-empirical argumentation, relevant conclusions and generalizations, methodological and practical solutions are formulated, with the aim of increasing the profitability, sustainability and financial stability of the general insurance company. The circle of potential addressees and interested parties of the study refers to the corporate structures of the insurance business, regulatory and control authorities, business experts and academic institutions.

5.3. Evaluation of the scientific and scientific-applied contributions outside the habilitation work

In the publications outside the habilitation work (monographs, study, scientific articles and papers), the candidate for "associate professor" builds on and complements the extensive research area, thoroughly studies current scientific-theoretical concepts, processes and solutions in the practice, gives answers to scientific-applied questions in the field of the insurance market and its dynamic transformations such as: the features of risks and methods of their management in insurance; cargo insurance and the "Incoterms" system with relevant constructive recommendations; Motor Third Party Liability insurance and the "Bonus-malus" system; digital marketing and financial management.

Here I would summarize, evaluate and highlight the following of them, having the character of contributing results of a scientific and practical-applied nature:

First, the systematized concept of insurance company risk management, based on the author's enriched risk content in the aspect of aggregate risk, as well as the concept of catastrophic risk management through insurance, reinsurance and insurance pools, are noteworthy.

Second, the developed and proposed methodological scheme for risk management of the insurance company, offering complexity and adaptation of the methods to the particularities of the insurer, in order to facilitate their applicability in the risk management process.

Third, the approbation of a survey methodology for the application of risk management methods in the general insurance company by research levels - insurer and "Motorcasco" insurance.

Fourth, the proposed analytical toolkit for researching the practical applicability of the three basic institute cargo clauses by types of cargo and transport, with the appropriate use of "Incoterms" transaction types, supported by specific, reasoned author's recommendations for practice.

Fifth, of scientific interest is the empirically proven author's opinion in the collective monograph on broad digital transformations in insurance companies and the mechanisms for functioning of digital marketing.

Sixth, with an important strategic focus are the researched and evaluated importance of the funds and reserves for financial stability and the factors for the sustainability of the insurance company. The summaries and findings about the importance of financial management and controlling in the development of insurance companies are of a contributing nature.

I believe that the analyzed research results are proof of the candidate's academic level of knowledge of the specialized literature, conceptual apparatus, current information sources and research achievements in the scientific specialty, of the applied strategic and normative documents, regulations and practices in the thematic areas of the competition.

I accept the documented author's Reference for the contributions in the overall research activity as objectively reflecting the research results.

As of the date of preparation of the review, there is no evidence established by law for plagiarism in the applicant's scientific publications.

In the order of summarizing the evaluation analysis, I consider that in its entirety, the presented scientific production with its quantitative and qualitative characteristics, depth and methodological validity of the analyses, scientific-theoretical level and applicability of the

ideas and recommendations to practice are evidence of a scientifically constructed, an active and self-demanding teacher and researcher **fulfilling the requirements of Art. 24 of LDAPRB for the occupation of the academic position "associate professor"**.

Critical notes and recommendations

In the presented scientific and scientific-applied works for participation in the competition, I have not found any significant weaknesses, I have no critical comments that would change my final opinion regarding the candidate's participation in the competition. I would allow myself to recommend the trend in the future towards complexity and interdisciplinary focus of research in the field of the highly specialized insurance sector, directly related to the interdisciplinary approach to modern education and training of insurers with university education.

Conclusion

My detailed introduction to the career development, compliance of the submitted competition teaching materials and scientific publications, the analysis of their relevance, content, significance and contribution achievements are grounds for me to confirm my positive assessment and to propose to the honorable members of the Scientific Jury *Tzvetelina Ianakieva Andreeva, PhD* to be elected to the academic position "associate professor" in the professional direction "Economics", scientific specialty "Finance, monetary circulation, credit, insurance" (Insurance)", scientific area 3 "Social, economic and legal sciences" for the needs of the UNWE.

Sofia, 15.11.2023 г.

Signature: .....